

Krzysztof Wielecki

Wirtualny Uniwersytet Rodziców (WUR ☺)

Wykład 1.

Być razem: o relacjach

Od wielu lat zajmuję się psychologią, pedagogiką i socjologią. Pewne prawdy o nas samych stają się dla mnie z czasem coraz bardziej jasne i przekonujące. Wiem, że człowiek nie może istnieć poza innymi ludźmi. W dobrych relacjach rozkwitamy, jesteśmy szczęśliwi, wiele się nam udaje. Bez dobrych relacji cierpimy, karlejemy, wpadamy w nerwice. Wydaje się to proste, trzeba mieć dobre związki z ludźmi, wystarczy zwykła życiowa mądrość. Dlaczego ich nie mamy, dlaczego, na co dzień rzadko nam to dobrze wychodzi? Dlaczego niektórym to się jednak udaje? Odpowiedź na to pytanie wymaga jednak pewnej wiedzy o człowieku funkcjonującym wśród innych ludzi.

Wychowanie i nauczanie, tak naprawdę, polega na tworzeniu i kierowaniu relacjami uczniów z nauczycielami. Nauczyciele żyją w pewnych relacjach: z samym sobą, ze swoimi dziećmi, małżonkami, rodzicami, przyjaciółmi, z dyrekcją szkoły, innymi nauczycielami, uczniami i ich rodzicami. Podzielam pragnienie by towarzyszyć nauczycielom w tych wszystkich sprawach i w miarę możliwości pomagać im i ich wspierać.

Od wielu lat rozwijam teorię podmiotowości i staram się popularyzować ideę edukacji podmiotowej. Jest mi z tym po drodze. Z satysfakcją stwierdziłem, że także w Polsce pojawia się nowy typ przedsiębiorstwa, który znam z niektórych miejsc w Europie, zhumanizowanego, nowoczesnego, dla którego liczy się człowiek, sensowność tego co się robi. Polega to na wchodzeniu w użyteczną relację podmiotów, a nie tylko sprzedawców i klientów, czy innych kontrahentów. Tym bardziej, że rzecz dotyczy arcydelikatnej sfery wychowania i niezwykle „wrażliwej” materii – relacji.

Nie potrafimy żyć bez innych ludzi, ale z nimi często także nie. Dlaczego tak jest? Doświadczenia, które zdobyłem przed laty, gdy zajmowałem się poradnictwem małżeńskim i rodzinnym, sprawia, że aż za dobrze wiem, jakie to trudne, nawet między ludźmi, którzy się kochają. Dlaczego tak jest? Przyczyn bywa wiele. Teraz wspomnę tylko o jednej z bardzo istotnych spraw, która jest drugą sferą moich szczególnych zainteresowań naukowych (obok podmiotowości), tj. o kryzysie cywilizacyjnym, którego teorię konstruuje już od ponad dwudziestu lat.

Rzecz w tym, że wielkie odkrycia naukowe i techniczne zmieniają nasz świat i nas samych. Biotechnologie, mikroelektronika, Internet powodują globalizację, nowe style życia, inne systemy wartości, przemieniają politykę (z jej powierzchownością, sensacyjnością, medialnością i korupcją włącznie) i gospodarkę (to jest najistotniejsza przyczyna dzisiejszego kryzysu finansów świata). Żyjąc w świecie kryzysu sami się zmieniamy - na korzyść: stajemy się bardziej otwarci, szczerzy, odważni i twórczy oraz – na niekorzyść: tracimy zdolność do głębokich i trwałych więzi, istotniejszych i bardziej złożonych uczuć, coraz trudniej osiągamy pełną, rozwiniętą tożsamość i zrównoważoną, dojrzałą osobowość.

Kryzys bardzo silnie wpływa na nas samych, na świat w którym żyjemy i ... na nasze najważniejsze relacje. Związki między ludźmi zawsze były bardzo trudne, ale dziś są jeszcze trudniejsze. Nie wiemy, dlaczego tak trudno jest nam rozmawiać z kimś bliskim? Widzę, jak

dramatycznie nieudana może być komunikacja rodziców z własnymi dziećmi, małżonków między sobą. Dlaczego łatwiej ma być między pedagogami i wychowankami? Denerwujemy się na siebie, mamy wzajemne pretensje, staramy się, ale często nie wychodzi. Ile w tym jest naszej winy, a w jakim stopniu winien jest ów kryzys, który jest przede wszystkim kryzysem moralnym i kulturalnym, a potem dopiero gospodarki, polityki i instytucji?

A jednak wielu ludziom to się udaje. Jak oni to robią? Dlaczego im kryzys nie szkodzi? To będzie najważniejsza dla tych tekstów sprawa. Ten tekst traktuję jako wprowadzenie i okazję do nazwania głównych problemów, jakimi będę się zajmował. Następny, poświęcony będzie relacji z samym sobą: poczuciu własnej wartości, kwestiom tożsamości, nerwic i kompleksów, ale też szansom podmiotowości, rozwoju i dobrych relacji, zdrowiu psychicznemu i udanemu życiu. W trzecim zajmę się kulturą, społeczeństwem, współczesnym światem – jak w nim „żyć i przetrwać”, jak zachować w nim zdrowie psychiczne, podmiotowość i ...siebie? Czwarty tekst poświęcę relacjom między kobietami i mężczyznami, w małżeństwie, rodzinie, wśród przyjaciół – jak sobie z nimi radzić, jak nie popełniać najczęstszych błędów, od czego zależy ich sukces. W piątym, ostatnim odcinku, omówię kwestię relacji w szkole: w pokoju nauczycielskim, z dyrekcją, rodzicami i ... najważniejsze: z uczniami i uczniów między sobą.

Krzysztof Wielecki